

21.9.9

111a (משנה יב) → 112a (משום דנטלו נפש)

1. גימורו תתן שכרו ולא תבוא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נשא את נפשו ולא יקרא עליך אל ה' והיה בך חטא: דברים פרק כד פסוק טו
 2. לא תעשק את רעהו ולא תגזל לא תלין פגולת שכיר אהד עד בקר: ויקרא פרק יט פסוק יג
 3. לא תעשק שכיר עני ואביון מאחיד או מגור אשך בארצה בשעריך: דברים פרק כד פסוק יד
 4. אל תגזל דל כי דל הוא ואל תדכא עני בשער: משלי פרק כב פסוק כב
 5. כי ה' יריב ריבם וקבע את קבעיהם נפש: משלי פרק כב פסוק כג
 6. כן ארחות כל בצע בצע את נפש בעליו יקח: משלי פרק א פסוק יט

- I **יב**: application of prohibitions of vv. 1-2
- Applies to: wages as well as rental fees of animals and vessels
  - Only if: the worker/owner makes a claim
  - If: the employer instructed a shopkeeper to give the worker goods or coins on his account – no violation of **בל תלין** etc.
  - Rights of collection: at the proper time, the worker may swear (that he wasn't paid) and collect; afterwards, may not
    - However: if there are witnesses that he made a claim at the time, he may still swear and collect
  - גר תושב**: only v. 1 applies to him, not v. 2
- II **Authorship/attribution**:
- Cannot be: **ת"ק** or **ברייתא** of **ריב"י**:
    - ת"ק** **גר תושב** is covered under rubric of all prohibitions
      - Reason: infers **שכיר::שכיר** (vv. 2-3)
    - ריב"י**: animals and vessels are only a violation of v. 3
      - Reason: v. 1 applies only to people, who are subject to poverty and wealth
      - And: he doesn't infer **שכיר::שכיר**
        - ת"ק** uses **כי עני הוא** to give priority to **עני** over **עשיר**
        - ריב"י** agrees, but needs priority over **אביון** as well, since he both needs (unlike **עשיר**) and is embarrassed to make the claim (unlike **אביון**)
      - And: he interprets v. 1 as extending to being hired even to pick one cluster
        - ת"ק** infers that from **נפשו את נושא** ואליו הוא נושא את נפשו uses that for exhortative exegesis
  - Answer: **רי"י** –
    - Question: if he accepts **שכיר::שכיר**, should include **גר תושב**; if not, what is his source for animals/vessels?
      - Answer: **שכיר** **פעולת שכיר** implies anything with which you are working
      - But: **גר תושב** is excluded via **אחיק**
        - Preference: for animals and vessels, which are **ממון ישראל**
      - And: **ת"ק** of **ברייתא** uses **רעהו** to exclude non-Jew from both **עושק** as well as **גזל** (צריכותא)
    - Tangent: interpretation of **נפשו את נושא** ואליו הוא נושא את נפשו – whose "soul" is being hurt when he doesn't pay on time? (**ר"ה/ר"ח**)
      - גזלן**: as per vv. 4-5, that the **גזלן** is putting his life in danger
      - גזל**: as per v. 6
        - Retort: **בעליו** means "the current owner" (**גזלן**)